

Türk Kütüphaneciliği Dergisinin Türkiye’de Yayınlanan Akademik Dergiler İçerisindeki Yeri Üzerine Bir İnceleme

An Analysis the Place of the Journal of *Turkish Librarianship* Among the Academic Journals Publishing in Turkey

Nazmi KOZAK*

Öz

Bu çalışmanın konusunu Türk Kütüphaneciliği dergisinin Türkiye’de yayınlanmakta olan akademik dergiler içerisindeki yeri ve öneminin ortaya çıkarılması oluşturmaktadır. Çalışma, 1997/1998 yıllarında gerçekleştirilen Türkiye Akademik Dergiler Araştırması’nın verileri baz alınarak hazırlanmıştır. İnceleme; dergilerin genel bilgileri, makale değerlendirme ve yayın bilgileri ile ilgili olmak üzere üç aşamalı olarak yürütülmüştür. Öte yandan Türk Kütüphaneciliği dergisindeki değişimi ortaya çıkarmak amacıyla 1997/1998 verileri ile 2002 yılındaki uygulamalar karşılaştırılmıştır. Çalışmada sonuç olarak, Türk Kütüphaneciliği dergisinin Türkiye’de yayınlanan akademik dergilerin uygulamalarına oranla daha iyi konumda olduğu saptanmıştır.

Abstract

The main subject of this study is to find out the place and importance of the Journal of Turkish Librarianship among the academic journals publishing in Turkey. The study was prepared by depending on the data obtained through the Research of Academic Journals Publishing in Turkey in 1997 and 1998. The study contains three headings; ‘general issues’, ‘review process of manuscripts’ and

* Yrd.Doç.Dr. Nazmi Kozak, Anadolu Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu Öğretim Üyesidir; e-posta: nkozak@anadolu.edu.tr

'publication of manuscripts'. On the other hand, in order to put forward changes in the Journal of Turkish Librarianship, the data related to the years of 1997 and 1998 were compared with the data of 2002. As a conclusion in the study, it was found that the Journal of Turkish Librarianship has a better position comparing with other journals publishing in Turkey.

Anahtar Kelimeler:

Akademik Dergiler, Hakemli Dergiler, Makale Değerlendirme, Türkiye'de Akademik Dergiler, Türk Kütüphaneciliği Dergisi

Keywords:

Academic Journals, Refereed Journals, Article Review, Academic Journals in Turkey, The Journal of Turkish Librarianship

Giriş

Türkiye'de dergi yayıncılığının geçmişi Osmanlı İmparatorluğu dönemine kadar geriye gitmektedir. Ülkemizdeki ilk derginin 1840'lı yıllarda tıp alanında yayınlanmaya başladığı bilinmektedir. Türkiye'de ilk tıp dergisi olan "*Vekayi-i Tıbbiye*" 1849 yılında yayınlanmıştır (Güzelant, 1998; Akçicek ve Kayar, 1992; Kazancıgil ve Solok, 1981). Türkiye'de ilk matbaanın 1727, ilk resmi gazetenin 1831 (Takvim-ı Vakâyi) ve ilk günlük gazetenin (Tercüman-ı Ahval) 1860 yılında yayınlanmaya başladığı düşünülürse, ilk tıp dergisinin 1849 yılında yayınlanmaya başlamasının önemi ortaya çıkmaktadır (Kazancıgil ve Solok, 1981). Dergi, 27 sayı yayımlandıktan sonra yayınına ara vermiş ve yedi yıl aradan sonra yeniden yayınlanmaya başlamıştır. İkinci girişimde ise 12 sayı yayınlanmıştır (Özen ve Özgür, 1999). *Vekay-i Tıbbiye* dergisinin Fransızca sayıları da yayınlanmıştır (Küyük 1996). Veteriner hekimliği alanında ise *Vasıta-ı Servet* 1880 yılında çıkarılmaya başlanmıştır (Özen ve Özgür, 1999). Hayvancılık ve tarım alanında makaleler içeren bu derginin veteriner hekimliği tarihine ışık tutan belgelerle dolu olması yönünden önemi büyüktür. Türkiye'de tümüyle veteriner hekimliği alanında yayınlanan ilk dergi ise 1908 yılında yayınlanmaya başlayan *Mecmûa-i Fünûn-ı Baytariyye* dir. *Hekim* dergisi, İstanbul dışında yayınlanan ilk tıp dergisi olması bakımından ayrı bir özelliği bulunmaktadır. Dergi 1910 yılında Trabzon'da yayınlanmaya başlamıştır. *Hekim* dergisini 1920 yılında Ankara'da *Türk Hekimi* ve İzmir'de yayınlanan *Türk Tıp Mecmuası* izlemiştir (Dinç, 1989).

İçerisinde bulunduğumuz dönemde yayın yaşamını sürdürmekte olanlar içerisinde en uzun süre yayınlanan akademik derginin 90 yaşında olduğu görülmektedir. Halen yayınlanan ilk akademik dergi 1911 yılında yayınlanmaya başlamış iken, 1911-1923 yılları arasında yayın yaşamına başlayan akademik dergi sayısı,

3’tür. Mevcut akademik dergilerin sayısında 1971 yılı ile birlikte gözle görülür bir artış yaşanmaya başladığı anlaşılmaktadır.

Yukarıdaki açıklamalar göstermektedir ki, Türkiye’de akademik dergi yayıncılığı yaklaşık 90 yıllık bir geçmişe sahiptir. Türkiye akademik dergi yayıncılığının uluslararası alanda geçerliliği kabul edilmiş uygulamalar içerisinde olma düzeyleri de önem kazanmaktadır. Ancak ilk bakışta, 1971 yılı ve sonrasında önceki dönemden farklılık gösterdiği söylenebilir. En açık kırılma noktası 1995 ve sonrasında aittir. Zira, bu dönemde Türkiye üniversitelerinde akademik yükseltmeler için makale yayımlama ölçütünün yaygın bir şekilde uygulama alanı bulmaya başlaması, akademik dergilerin “hakem” denetiminde olmaya başlamalarına yol açmıştır. Gerçekten de, 1995 yılı ile birlikte pek çok derginin künye sayfalarında “bu dergi hakemlidir” ve benzeri ifadelerle yeni döneme uyma yönündeki eğilimlerini gösterme gayretine giriştiklerine tanık olunmaktadır. İçinde bulunduğumuz dönemde ise Türkiye’de yayınlanan akademik dergilerin yaklaşık % 80’inin hakem denetimine açık dergi olma gayreti içerisinde olduğu gözlenmektedir.

Bu kapsamda, *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin durumu incelendiğinde, yukarıda ana başlıkları ile ifade edilen değişim ve gelişimin bu dergide de var olduğunu söylemek mümkündür. Öncelikle belirtilmelidir ki *Türk Kütüphaneciliği* dergisi, Türkiye’de yayın yaşamını sürdürmekte olan akademik dergiler içerisinde geçmiş en az 50 yıl geriye giden 25 dergiden biridir. Bu durum, *Türk Kütüphaneciliği* dergisine, Türkiye’de yayınlanan 600’den fazla akademik dergi arasında ayrı bir önem yüklemektedir.

Çalışmanın Amacı

Türkiye’de akademik dergilerin geçmişinin genel bir bakışla üç döneme ayrıldıkları gözlenirken, *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin de uygulamaları ile benzer bir gelişim içerisinde olduğunu ileri sürmek mümkün görünmektedir. Zira *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin de, 1952-1995 yılları arasında Türkiye’deki diğer akademik dergilerle benzer uygulamalar içerisinde yer aldığı gözlenmektedir. 1995 yılı, *Türk Kütüphaneciliği* dergisinde de editörün makale değerlendirmede yetkilerini hakemlerin görüşleri doğrultusunda paylaşma gereksinmesi duyduğu yıl olmuştur. Bu durumda 1995 yılı ve sonrasındaki uygulamalar önemli hale gelmektedir. Türkiye’de yayınlanan akademik dergilerin bu dönemde, yani üçüncü dönemin gereksinimleri, beklentileri ve (biraz zorlama gibi görünse de) misyonlarını ne derecede yerine getirdiklerini incelemek gerekmektedir. Aynı döneme rastlayan günlerde Kozak (1999) tarafından gerçekleştirilen Türkiye Akademik Dergiler Araştırması, o günlerde belli/belirsiz olan, ancak şimdilerde kesinlikle bir ihtiyaç haline gelen hakemli/hakemsiz dergi uygulamalarının analize tabi tu-

tulabilmesi için gereken verileri önemli ölçüde sağlayan çalışma olmuştur.

Bu makalede, en az 50 yıllık bir geçmişe sahip Türkiye’de halen yayınlanmakta olan 25 akademik dergiden biri olan *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin yayın yaşamlarını sürdürmekte olan dergiler içerisindeki konumunun incelenmesi amaçlanmaktadır.

Uygulanan Yönteme İlişkin Bilgiler

Türk Kütüphaneciliği dergisi ile Türkiye’de yayınlanmakta olan akademik dergilerin son yıllardaki çeşitli uygulamalarının karşılaştırılacağı bu çalışmada izlenecek yönteme ait bilgiler aşağıda yer almaktadır. Benzer veriler üzerinde incelemeyi konu edinmiş şimdiye kadar gerçekleştirilmiş herhangi bir araştırmaya rastlanmamış olmasından dolayı bu çalışma için geliştirilen “yaklaşım yöntemine” başvurulmuştur.

Veri Kaynağı

Çalışmada kullanılacak veriler, Kozak (1999) tarafından gerçekleştirilen çalışmadan elde edilmiştir. Bilindiği gibi söz konusu çalışmada veriler, 1997/1998 yıllarında postayla anket tekniği kullanılarak derlenmiştir. Araştırmada 490 akademik dergiye anket gönderilmiş, ancak % 71,4’e tekabül eden 350 dergiden bilgi elde edilebilmiştir. Araştırmadan elde edilen veriler “Türkiye Akademik Dergiler Rehberi” başlığı altında bir kitapta yayımlanmıştır.

Kapsam ve Kısıtlılıklar

Yukarıda da belirtildiği üzere burada değerlendirme konusu yapılacak veriler *Türkiye Akademik Dergiler Rehberi*’nden elde edilmiştir. Dolayısıyla çalışma ile ilgili en önemli kapsam ve kısıtlılık konusu, verilerin 1997/1998 yıllarına ait olmasından kaynaklanmaktadır. İçinde bulunduğumuz dönemde aynı araştırmacı tarafından Türkiye Akademik Dergiler Araştırması’nın 2002 yılına tekabül eden ikinci beş yıllık dilimi hazırlanmakta olmasına rağmen, söz konusu araştırmanın analize tabi tutulmamış olması, eski verilerin kullanılmasını gerekli kılmıştır. Ancak, 2002 yılına ilişkin doldurulmuş anket formları üzerinde yürütülen genel bir inceleme, 1997/1998 yıllarında araştırmaya katılan dergilere ait uygulamaların pek çok konuda örtüştüğünü ortaya koymaktadır.

Analiz Biçimi

Türkiye Akademik Dergiler Rehberi’ndeki veriler, hem sosyal bilimler ve hem de bütün dergiler için ayrı ayrı analize tabi tutulmuştur. SPSS paket programı yardımıyla hesaplanan bilgiler üç ayrı tabloda bir araya getirilmiştir. *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin verileri ise söz konusu çalışmadan aynen alınmıştır. Tablo 1, 2 ve 3’te görüldüğü üzere veriler, “Toplam Dergiler”, “Sosyal Bilimler Dergileri” ve “*Türk Kütüphaneciliği* dergisi” olmak üzere tek bir tabloda hazırlanmıştır. Tablo 1, dergilere ait genel bilgileri; Tablo 2, makale değerlendirme bilgilerini ve Tablo 3 ise yayın uygulamalarını göstermektedir.

Bulgular

Bulguların değerlendirmesi üç aşamada yürütülecektir. Birinci aşamada dergilere ait genel bilgiler incelenecektir. Daha sonra makale değerlendirme uygulamaları ve bazı yayın uygulamalarına yer verilecektir.

Genel Bilgiler

Tablo 1’de, Türkiye’deki bütün akademik dergilerin, sosyal bilimler alanındaki dergilerin ve *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin bazı genel yayın bilgileri yer almaktadır. Buna göre, Türkiye’deki akademik dergilerin uygulamaları ile *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin uygulamalarının pek çok noktada örtüştüğü gözlenmektedir. Örneğin dergilerin sıklıkları, yayın dili, reklam yayımlama ve okuyucuların dağılımı buna örnek olarak verilebilir. Bununla birlikte *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin üstünlük sağladığı uygulamalar da vardır. Türkiye’deki akademik dergilerin % 22,5’i vakıf veya dernekler tarafından yayınlanmaktadır. Üniversitelere bağlı olan kurumlar tarafından yayınlanan akademik dergilerin önemli bir üstünlüğüne karşılık, *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin bir dernek tarafından 50 yıl yayınlanması önemli bir üstün yön olarak dikkati çekmektedir. Dergiler sahip oldukları tirajları açısından incelendiğinde, *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin Türkiye ortalamasının oldukça üzerinde bir tiraja sahip olduğu anlaşılmaktadır. Dergilerin sahip oldukları abone sayılarının da *Türk Kütüphaneciliği* dergisi lehine bir durum arz etmektedir. *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin sahip olduğu 850 abone sayısı ile Türkiye ortalamasının oldukça üzerindedir. Abone sayısındaki avantajlı konum, derginin basım ve yayın giderlerinin karşılanmasında diğer dergiler karşısındaki üstünlüğünü de olumlu yönde etkilemektedir.

Tablo 1. Genel bilgilerin karşılaştırılması

ÖLÇÜT		TOPLAM DERGİLER		SOSYAL BİLİMLER DERGİLERİ		TÜRK KÜTÜPHANECİ LİĞİ DERGİSİ				
Açıklama	n	n.	%	n	%	1998	2002			
Sıklık	1 sayı	56	15,0	37	23,9	Yılda 4 sayı	Yılda 4 sayı			
	2 sayı	96	25,7	28	18,1					
	3 sayı	35	9,4	8	5,2					
	4 sayı	135	36,2	55	35,5					
	5 sayı	22	5,9	5	3,2					
	12 sayı	22	5,9	16	10,3					
	Diğer	7	1,8	6	3,8					
İlk yayın yılı	1911-1923	3	0,8	1	0,6	1952	-			
	1924-1930	3	0,8	2	1,3					
	1931-1940	9	2,4	4	2,6					
	1941-1950	7	1,9	3	1,9					
	1951-1960	19	5,1	4	2,6					
	1961-1970	27	7,2	13	8,4					
	1971-1980	63	16,9	21	13,5					
	1981-1990	104	27,9	46	29,1					
1991-1998	129	34,6	56	36,1						
Bilinmeyen	9	2,4	5	3,2						
Yayıncı	Üniversite	146	39,1	61	39,4	Dernek k	Dernek k			
	Özel kuruluş	41	10,0	22	14,2					
	Kamu kurumu	77	20,6	31	20,0					
	Özel kişi	18	4,8	8	5,2					
	Vakıf veya dernek	84	22,5	29	18,7					
Diğer	7	1,9	4	2,5						
Tiraj	100'den az	9	2,4	6	3,9	1500 adet	1500			
	101-250	31	8,3	8	5,2					
	251-500	100	26,8	19	12,2					
	501-750	25	6,7	10	6,5					
	751-1000	78	20,9	39	25,2					
	1001-1500	26	7,0	14	9,0					
	1501-2000	25	6,7	12	7,7					
	2001-3000	14	3,7	9	5,8					
	3001-4000	8	2,1	4	2,6					
	4001-5000	4	1,1	2	1,3					
	5001 ve daha fazla	53	14,2	9	5,8					
	Bilinmeyen	9	2,4	23	14,8					
	Abone sayısı	100'den az	23	6,2	19			12,3	850 adet	950
101-250		51	13,7	21	13,5					
251-500		83	22,2	15	9,7					
501-750		17	4,5	9	5,8					
751-1000		22	5,9	7	4,5					
1001-1500		13	3,5	6	3,9					
1501-2000		9	2,4	7	4,5					
2001-3000		6	1,6	3	1,9					
3001-4000		4	1,0	1	0,6					
4001-5000		1	0,3	6	3,9					
5001 ve daha fazla		144	38,6	61	39,4					
Yayın dili		Türkçe	181	48,5	98	63,2	Türkçe, İngilizce	Türkçe, İngilizce		
		İngilizce	36	9,6	7	4,5				
	Türkçe-İngilizce	122	32,7	31	20,0					
	Türkçe-Fransızca	10	2,7	6	3,9					
	Türkçe-İngilizce-Fransızca	14	3,8	6	5,8					
	Diğer	10	2,7	4	2,6					

ÖLÇÜT		TOPLAM DERGİLER		SOSYAL BİLİMLER DERGİLERİ		TÜRK KÜTÜPHANECİ LİĞİ DERGİSİ	
Açıklama	n	n	%	n	%	1998	2002
Gelir kaynakları	Abone gelirleri	42	11,3	25	16,1	Abone	Abone,
	Reklam gelirleri	22	5,9	3	1,9	ve	reklam
	Reklam ve abone gelirleri	62	16,6	22	14,2	reklam	
	Yayıncı tarafından	178	48,0	82	52,9	gelirleri	
	Diğer gelirler	69	18,5	23	14,8	Her	-
Reklam yayımlama	Her sayıda	99	26,5	23	14,8	sayıda	
	Bazı sayılarda	83	22,3	36	22,2	yayımla	
	Yayımlanmıyor	187	50,1	94	60,6	nyor.	
	Bilinmeyen	4	1,1	2	1,3		
Okuyucular	Akademisyenler	351	94,1	149	96,1	Akade	Akade
	Lisansüstü öğrenciler	313	83,9	139	89,7	misyen	misyen
	Lisans öğrenciler	233	62,5	122	78,7		
	İşletme sahip ve yöneticileri	83	22,2	47	30,0		
	Kamu kurumlarındaki çalışanlar	58	15,5	50	32,3		

Makale Değerlendirme Uygulamaları

Makale değerlendirme bilgileri üzerinde yürütülen inceleme sonuçları, *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin diğer akademik dergilerle; makalelerin değerlendirilmesi, hakem sayısı, yayın kurulu üyesi olmayan hakemlere de başvurma, inceleme süresi, makalenin geliş süresi ile yayımlanması arasındaki zaman ve gelen makalelerden yayımlananların toplama oranı konularında örtüştüğünü ortaya koymaktadır.

Bilindiği üzere, hakem denetimine açık olan dergilerde makaleler bir veya daha fazla hakemin görüşüne başvurularak yayımlanır veya red edilir. *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin, hem hakem değerlendirmesine açık ve hem de iki hakemin görüşlerine başvuran bir dergi olması ile, gerçek anlamda bir hakemli dergi olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan dergi editörleri, derginin yazı değerlendirme kurulu üyeleri arasında gelen makalenin/makalelerin konusunda değerlendirme yapacak yazı değerlendirme kurulu üyelerinin olmadığı durumlarda, gelen makale konusunda çalışmaları ile tanınan ancak yayın kurulu üyesi olmayan araştırmacı ve akademisyenlerin de görüşlerine başvurabilirler. *Türk Kütüphaneciliği* dergisinde de, Türkiye'deki diğer akademik dergilerde olduğu gibi, yayın kurulu üyesi olmayan hakemlerin görüşlerine başvurma uygulamasına olumlu yaklaşılmaktadır. Hakemli dergiler, politikaları uyarınca makale değerlendirme süresi olarak hakemlerinden belirlenen süre kıstasına uymalarını isterler. Süre kıstasının, hem *Türk Kütüphaneciliği* dergisinde ve hem de Türkiye'deki diğer hakemli dergilerde 1-30 gün olduğu ortaya çıkmıştır. Makalenin geliş tarihi ile yayımlandığı tarih arasındaki süre, birkaç yönden dergilerin uygulamalarını ortaya koyması bakımından önem arz etmektedir. Bunlardan birincisi, dergi editörlerinin makale değerlendirme süresine hakimiyeti ile ilgilidir. Yani editör, hakem seçimi ve ha-

kemlerini uyarma gibi konularla ne kadar ilgilidir. Bir başka ilgili olduğu konu, makalelerin ne kadar ciddi bir içerikte değerlendirmeye alındığıdır. Bu veri, makalelerin yazar ile hakemler arasındaki gidip-gelme sayısı ile ilgili bir veriyi sağlayabilir. Elde edilen bulgular, *Türk Kütüphaneciliği* dergisinde makalelerin editörlüğe ulaştıktan sonra ortalama 6 ay içerisinde yayımlandığını göstermektedir. Değerlendirmeye alınan konular arasında belki de en önemli olanı, dergiye ulaşan makaleler içerisinde yayımlanmaya uygun bulunanların toplam makale sayısı içerisindeki oranıdır. Böylelikle dergilerin ne denli ciddi bir değerlendirme süreci ortaya koydukları ile ilgili ipuçları elde edilebilir. *Türk Kütüphaneciliği* dergisine ulaşan toplam makalelerin % 61-75'inin yayımlandığı ve bu oranın Türkiye'deki diğer akademik dergilerle örtüştüğü görülmektedir.

Tablo 2. Makale Değerlendirme Bilgileri

ÖLÇÜT		TOPLAM DERGİLER		SOSYAL BİLİMLER DERGİLERİ		TÜRK KÜTÜPHANECİLİĞİ DERGİSİ	
Açıklama	n	n	%	n	%	1998	2002
Makaleleri değerlendirenler	Editör	155	41,5	63	40,6	Hakem	Hakem
	Hakem	316	84,7	125	80,6		
	Genel yayın yönetmeni	6	1,6	3	1,9		
	Yayın kurulu alt komitesi	27	7,2	17	11,0		
Makaleyi inceleyen hakem sayısı	1 hakem	92	24,7	44	28,4	İki hakem	İki hakem
	2 hakem	153	41,0	43	27,7		
	3 hakem	44	11,8	15	9,7		
	4 hakem	8	2,1	6	3,9		
Yayın kurulu üyesi olmayan hakem	Evet	228	70,4	74	47,7	Evet	Evet
	Hayır	96	25,7	51	32,9		
	Bilinmeyen	49	13,1	30	19,4		
İnceleme süresi	1-30 gün	227	60,9	94	60,6	1-30 gün	1-30 gün
	31-60 gün	44	11,8	8	5,2		
	61-90 gün	9	2,4	3	1,9		
	Süre kısıtlaması yok	33	8,8	17	11,0		
	Bilinmeyen	60	16,1	33	23,3		
Makalenin geliş tarihi ile yayımlanma tarihi arasındaki süre	1 ay	21	5,6	11	7,1	6 ay	2,3-3 ay
	2 ay	39	10,5	20	12,9		
	3 ay	58	15,5	29	18,7		
	4 ay	27	7,2	8	5,2		
	5 ay	27	7,2	8	5,2		
	6 ay	67	18,0	29	18,7		
	8 ay	8	2,1	3	1,9		
	9 ay	25	6,7	4	2,6		
	11 ay	1	0,3	1	0,6		
	12 ay	48	12,9	17	11,0		
	13 +	10	2,6	5	3,2		
	Bilinmeyen	34	9,1	20	12,9		
	Gelen makaleler içerisinde yayımlananların oranı	% 5-15	5	1,3	4		
% 16-30		18	4,8	12	7,7		
% 31-45		10	2,7	3	1,9		
% 46-60		58	15,5	27	17,4		
% 61-75		111	29,8	42	27,1		
% 76-90		83	22,3	33	21,3		
% 90 +		61	16,4	23	14,8		
Bilinmeyen		27	7,2	11	7,1		

Yayın Uygulamaları

Tablo 3, gerek Türkiye’deki toplam dergiler ve sosyal bilimler alanındaki dergilerin ve gerekse *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin çeşitli konulardaki yayın uygulamalarını göstermektedir. Tabloda yer alan verilere göre, yazarların meslekleri konusunda *Türk Kütüphaneciliği* dergisi, Türkiye’deki diğer akademik dergilerle örtüşen verilere sahiptir. Derginin yazarları arasında akademisyenlerin tartışılmaz üstünlüğe sahip olduğu görülmektedir. Akademik personelin kendi içerisindeki dağılımında Türkiye’deki akademik dergilerde yazarların Prof.Dr. ağırlıklı, ancak *Türk Kütüphaneciliği* dergisinde yazarların çoğunluğunun Doç.Dr. olduğu anlaşılmıştır. Diğer uygulamalar arasında yer alan çeviri makalelerin yayımlanması, makale dışında yer verilen bölümler, makalelere özet hazırlanması anahtar sözcük hazırlanması ve indeks hazırlama konularında *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin Türkiye’de bu yönde uygulamaları bulunan dergilerle örtüşen uygulamaları olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 3. Yayın Uygulamalarının Karşılaştırılması

ÖLÇÜT		TOPLAM DERGİLER		SOSYAL BİLİMLER DERGİLERİ		TÜRK KÜTÜPHANECİLİĞİ DERGİSİ	
Açıklama	n	n	%	n	%	1998	2002
Makalele dışındaki yazılar	Kitap tanıtımı	124	33,2	80	51,5	Kitap tanıtımı	Tanıtım Değerlendirme, Mesleki Toplantılar, Haberler
	Editöre mektup	101	27,1	80	55,6		
	Vak’a takdimi	88	23,6	5	3,2		
	Konferans notları	77	20,6	42	27,1		
	Araştırma notları	80	21,4	26	16,8		
	Özet makaleler	72	19,3	26	16,8		
	Tez özetleri	57	15,2	22	14,2		
Bilimsel haberler	56	15,0	11	7,1			
Yazarlar	Akademisyen	357	95,7	149	96,1	Akademisyen	Akademisyen
	TSK mensupları	173	46,4	56	36,1		
	Kamu Kurumları görevlileri	89	23,9	46	29,7		
	Lisansüstü öğrenciler	84	22,5	42	27,1		
	İşletme yöneticileri	28	7,5	21	13,5		
Yazar akademisyenler	Prof. Dr.	314	84,1	141	90,1	Doç. Dr.	Yrd. Doç. Dr.
	Doç. Dr.	303	51,2	135	87,1		
	Yrd. Doç. Dr.	297	79,6	136	87,7		
	Öğr. Gör. (Dr.)	94	25,2	108	69,7		
	Arş. Gör.	210	53,9	96	61,9		
Öğr. Gör.	65	14,4	50	32,2			
Çeviri makalelerin yayımlanması	Yayımlanıyor	188	50,4	111	71,6	Evet	-
Makalelere özet hazırlanması	Hazırlanıyor	244	65,4	61	39,4	Evet	Evet
Makaleler için anahtar sözcük hazırlama	Hazırlanıyor	168	45,0	24	15,5	Evet	Evet
İndeks hazırlama	Hazırlanıyor	58	37,4	149	39,9	Evet	Evet

Sonuç

Türk Kütüphaneciliği dergisinin ilk sayısı 1952 yılında yayınlanmıştır. Türkiye gibi süreli yayınların ortalama yaşamının birkaç sayı üzerinde yoğunlaştığı bir ülkede böyle bir derginin 50 yıldır yayınlanması ayrıcalıklı bir durumdur. *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin 1995 yılında “hakemli” dergi olarak yayınlanmaya başlaması ile Türkiye’deki diğer akademik dergilerin, özellikle de üniversitelere bağlı kurumlarca yayınlanan dergilerin benzer uygulamalara aynı tarihlerde başvurmaları arasında bir örtüşme gözlenmektedir. Bu yönüyle *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin Türkiye’deki süreli yayınları ilgilendiren bilimsel uygulamaların gerisinde kalmadığı görülmektedir. Derginin çeşitli konulardaki uygulamalarının Türkiye’deki akademik dergilerden pek çok yönden daha iyi olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle derginin tirajı ve abone sayısı Türkiye’deki akademik dergilerin önünde olan bir uygulamadır. Bu sonuç ile bağlantılı olmak üzere, Türkiye’deki pek çok akademik dergi, kurumun veya üyelerinin finansal yardımı ile ayakta durabiliyor iken, *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin “abone ve reklam gelirleri” ile yayınlanıyor olması da önemli bir üstünlüktür. *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin makale değerlendirme uygulamaları pek çok açıdan Türkiye ortalamasının önündedir. Bunlar arasında makalelerin hakem değerlendirilmesine sunulması, makaleleri inceleyen hakem sayısı, yazı değerlendirme kurulu üyesi olmayan hakemlere başvurma, makalelerin geliş tarihi ile yayımlanma tarihi arasındaki zaman ve gelen makaleler içerisinde yayımlananların toplam makale sayısına oranı konularında, *Türk Kütüphaneciliği* dergisi, ya Türkiye ortalamasının önünde veya örtüşen uygulamalara sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Derginin yayın uygulamaları ise genel olarak Türkiye’deki diğer akademik dergilerle benzeşen yönlere daha fazla sahiptir.

Sonuç olarak, Türkiye’de *Türk Kütüphaneciliği* dergisiyle örtüşen yanlara sahip dergi sayısı çok fazla değildir. Gerek 50 yıllık yayın yaşamına sahip olması, gerek bir dernek tarafından çıkarılıyor olmasına karşılık yayın politikasından taviz vermemesi ve gerekse giderlerini kendi gelirleri ile karşılayan bir dergi olması, *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin akademik yayıncılık alanında önemli bir boşluğu doldurmasına katkıda bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akçiçek, E. ve R. Kayar. (1992). “İzmir’de yayınlanan tıp dergilerinin tarihçesi”, *SSK Tepecik Hastanesi Dergisi* 2 (1): 81-84.
- Diñç, G. Ö. (1989). *Avap harfleri ile Türkçe basılmış ubbi süreli yayınların incelenmesi ve İstanbul kütüphaneleri tıbbi süreli yayınlar toplu kataloğu (1849-1928)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul, Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Deontoloji.
- Güzelant, A. F. (1998). *Türk tıp dergilerinin ve bu dergilerde yer alan araştırmaların özellikleri*,

araştırma özetlerinin sunum niteliği: Türk tıp dergilerinin 1996 yılında yayınlanan son sayılarından bir kesit. (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi). İzmir, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı.

Kazancıgil, A. ve V. Solok. (1981). "Türk tıp dergileri ve süreli yayınları üzerine analitik bir inceleme (1949-1981)", *Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Dergisi* 12: 373-382.

Kozak, N. (1999). *Türkiye akademik dergiler rehberi*. Ankara: Özcan Ofset.

Küyük, A. (1996). *Türk tıp literatüründe bilgi erişim*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özen, A. ve A. Özgür (1999). "Türkiye'de veteriner hekimliği alanındaki eski harfli süreli yayınlar üzerine tarihsel bir inceleme", *V. Türk Tıp Tarihi Kongresi Bildirileri* içinde (501-502). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.